

'Liefde' is niet
ernaar kijken of
erover fantaseren

► Opinie: pagina 18

Hoe Liedewij
deze droomman
uit Nepal vond

► Zin: pagina 20

Lekman maakt
liedjes als kleine
comedyshows

► Muziek: pagina 24

nrc•next

dinsdag 26 februari 2008

www.nrcnext.nl

prijs 1 euro

Uitgave van NRC Handelsblad Jaargang 2 No.243

Serviciërs demonstreren te-
gen de onafhankelijkheid
van Kosovo op 18 februari.
Foto Reuters, bewerking
studio nrc.next

Informatie weglaten is even erg als liegen

De media doen eenzijdig
verslag van Kosovo, betoogt
documentairemaker Peter
Tetteroo. De kwestie vanuit
een Servisch perspectief

► pagina 4 en 5

Internationaal Links-radicalen vieren triomf

De links-radicalen uit Oost-Duits-
land hebben voet aan de grond gekre-
gen in het westen van het land. Dit
tot groot ongenoegen van de geves-
tigde partijen. Zondag werden in
Hamburg parlementsverkiezingen
gehouden. De nieuwe partij Die Lin-
ke haalde de kiesdrempel ruim.

► pagina 6

Nederland 'Wijk Den Bosch past in patroon'

Het wantrouwen in de Bossche wijk
Kruiskamp, waar vorige week een be-
oogd opvanghuis voor junks af-
brandde, past in een patroon. Dat
zegt hoogleraar criminologie Willem
de Haan. „In dit soort volksbuurten
voelen mensen zich achtergesteld en
maken ze hun eigen wetten.”

► pagina 8 en 9

Europa Ook Nederland controleert afval

Nederland coördineert een Europees
project waarin grensoverschrijdend
afvaltransport gecontroleerd wordt.
De ernstigste overtredingen van de
Europese regels werden vorig jaar ge-
maakt door afvaltransporten naar
niet-westerse landen als India en Chi-
na, aldus het ministerie van VROM.

► pagina 10

Economie Zeeliedentekort is ontwrichtend

Zeevaartscholen slagen er nauwelijks
in om nog jongeren te trekken. Dat
heeft een ontwrichtend effect in de
maritieme sector. In 2015 zal het wer-
eldwijde tekort aan zeelieden vol-
gens een voorspelling zijn opgelopen
tot 36.000 officieren. Ook Rotterdam
deelt in de malaise.

► pagina 12 en 13

what's next?

probeer 'm nu!
nrc.next plus
4 weken voor € 10
ga naar www.nrcnext.nl

Servië in beeld: van gastheer

In de Kosovo-berichtgeving herleeft het oude vijandbeeld van Servië,

► Vraag eens een Serviër naar Kosovo en je hoort over Albanese vluchtelingen die steeds brutaler werden.

► Maar dat doen journalisten niet.

Door PETER TETTEROO

ROTTERDAM. Soms is informatie weglaten net zo erg als liegen.

De journalistiek schiet deze dagen herhaaldelijk tekort in de berichtgeving rond de kwestie-Kosovo. De agressie van Servische burgers naar aanleiding van de onafhankelijkheid van Kosovo is de laatste week voortdurend in het nieuws. Waarom het die Serviërs zo hoog zit, blijft onvermeld.

Door wezenlijke informatie weg te laten ontstaat een scheef beeld van de realiteit.

Precies zo ging het vijftien jaar geleden in de Balkan-crisis. Wij journalisten waren niet geïnteresseerd in de achtergronden van Servische sentimenten. Nadat we gezamenlijk hadden vastgesteld dat de Serviërs zich keer op keer de meest agressieve partij betoonden, durfde bijna geen enkele journalist het nog aan een bericht te maken dat als begripvol tegenover Serviërs kon worden uitgelegd. Nu de regio plotseling weer in het nieuws is, schieten we meteen in

de strijdende partijen onderbelicht te laten. Het leek wel dat alle redacties in Nederland een code hanteerden die grofweg hier op neer kwam: het leed van Bosnische moslims en Kosovo-Albanen persoonlijk maken, maar de Serviërs louter als agressors portretteren.

Nu doen we hetzelfde.

De afgelopen weken was er nauwelijks een krant, tijdschrift, radio- of televisieprogramma waarin de moeite werd genomen de Servische visie op de gebeurtenissen in Kosovo te beschrijven.

Kortweg komt die Servische zienswijze hier op neer. Van oudsher woont in Kosovo een minderheid van etnische Albanen. Vanaf 1948 neemt dat aantal fors toe als duizenden Albanen de dictatuur van Enver Hoxa in eigen land ontvluchten. Zij steken massaal de grens over.

Serviërs geven genericus aan deze vluchtelingen. Servische kleine meisjes moeten bijvoorbeeld van hun moeder een paar schoenen geven 'voor Albanese meisjes die niets meer hebben'.

De Albanen leren geen Servo-Kroatisch. De Joegoslavische leider Tito, die op dat moment nog geloofde in een meervolkerenstaat, accepteerde de wens voor een eigen Albanese universiteit in Pristina, met Albanese leerboeken en docenten die daarvoor speciaal uit Albanië kwamen. Gevolg: die universiteit levert duizenden promovendi af die alleen Albanes spreken. In Kosovo is voor hen te weinig werk, met grote werkloosheid en sociale onvrede tot gevolg. De Albanen krijgen meer kinderen dan de Serviërs (hun geboortecijfer is het hoogste van Europa) en de verhoudingen veranderen snel. Tegelijkertijd verlaten steeds meer Serviërs Kosovo, omdat ze zich bedreigd voelen door de Albanen.

Het gedrag van Albanen tegen de Serviërs wordt steeds vijandiger. De lokale Servische bevolking is de agressie zat en maakt zich zorgen om de etnisch-demografische verschuiving in de provincie. Maar dat geluid wordt volledig verstomd door de felheid van Kosovo-Albanen die massaal de straat op gaan, onafhankelijkheid eisen en de Groot-Albanese gedachte nastreven.

Kosovo-Albanen vieren de onafhankelijkheid in de Kosovaarse hoofdstad Pristina op 17 februari. Foto AP

Slobodan Milosevic, op dat moment bezig de absolute macht naar zich toe te trekken, reageert bliksemsnel en laat demonstraties met grof geweld uiteen slaan. De autonomie die Kosovo sinds 1974 bij Grondwet geniet, wordt in 1989 teruggedraaid. Elke demonstratie voor de Kosovo-republiek wordt met geweld neergeslagen. Tegelijkertijd voeren Serviërs oorlog in Bosnië en Kroatië.

Door een aantal daden van grove agressie keert de wereldopinie zich tegen de Serviërs. De Kosovo-Albanen ruiken hun kans en de roep om onafhankelijkheid intensificeert. Inmiddels zijn de Serviërs in Kosovo een minderheid: ruim 70 procent is nu Albanen. Maar Belgrado wil niet opgeven.

Het is 1998. Het Kosovo Bevrijdingsleger UCK begint aanslagen te plegen. Nu reageert Milosevic met omvangrijke politiocties en veel geweld. Duizenden Kosovaren slaan op de vlucht. Er wordt vermoord en geplunderd, dorpen gaan in vlammen op.

Geschokt door indringende televisiebeelden dwingt de NAVO Milosevic met bombardementen op de

knien. Vanaf dat moment heeft Belgrado niets meer te vertellen in Kosovo. Omdat het zich ooit had opgesteld voor vluchtelingen.

Tot zover de Servische visie op de kwestie. Bovenstaande gebeurtenissen zijn opgetekend vanuit Servisch perspectief, maar worden door historici algemeen niet bestreden.

► Zoals een Servische in Nederland verzuchtte: 'Wij zijn jullie nieuwe Duitsers' ◀

Om dit geluid te horen, hoef je niet naar Servië. Ook in Nederland wonen voldoende Serviërs die dit verhaal kunnen vertellen. Maar: zij worden systematisch niet gehoord. Toen niet, en nu niet.

Journalisten informeren het publiek zeer eenzijdig. De schuldvraag wordt omgedraaid: hoe durven die Serviërs, duidelijk een minderheid, zich te verzetten tegen een overgrote meerderheid die wil waar zij recht op heeft: een eigen staat.

Waarom doen journalisten, met name op televisie, geen poging de andere kant van de zaak te belichten?

Omdat de agressie van de Serviërs, bijvoorbeeld de executies in Srebrenica, zo schokkend waren dat wij hen louter als daders willen zien, en niet als slachtoffers. De wandaden van Arkanen Tijgers en de troepen van Mladic worden het Servische volk als geheel aangerekend, en daarmee iedere Serviër als individu. Het valt allemaal samen in de verzuchting van een in Nederland wonende Servische: 'Wij zijn jullie nieuwe Duitsers'.

Grofweg deelden de media Serviërs in twee groepen in: de grote massa die achter de wandaden stond, en de enkeling die Servië ontvlucht was en zich openlijk tegen het regime had gekeerd. Dat er duizenden Serviërs waren die het militaire optreden fel veroordeelden, maar wel van hun land bleven houden, was te complex en werd vrijwel niet beschreven. De groep werd uitsluitend als homogene entiteit geportretteerd.

Feitelijk werden en worden Serviërs als individu gediscrimineerd. Dat was frustrerend voor de betrokkenen, maar werkte ook polarise-

rend: het verdiepte de kloof tussen Serviërs en andere Europeanen.

In het land zelf versterkte het de vastberadenheid: wij tegen de rest van de wereld.

Nu Kosovo opnieuw in de schijnwerpers staat is de journalistieke reflex dezelfde als vijftien jaar geleden. Alle media beschrijven de felheid van de Serviërs, maar niet de achtergrond ervan.

Serviërs zijn ook een te mooi onderwerp, zeker als ze vooraan lopen bij demonstraties: ze komen vaak agressief over, koesteren militair vertoon, slaan graag journalisten in elkaar en uiten zich bijzonder fel waar het hun natie betreft. Als journalist word je keer op keer uitgenodigd die elementen als hapklare brokken te presenteren, waardoor bij het publiek de indruk ontstaat dat alle Serviërs zo zijn.

Het is niet de verantwoordelijkheid van journalisten om de problemen van deze complexe wereld op te lossen. Niettemin: onze selectieve berichtgeving stimuleert het sentiment dat Servië van Europa vervreemd is. Dat brengt een oplossing van de huidige crisis niet dichterbij.

tot agressor

stelt journalist Peter Tetteroo

Voorbeelden van eenzijdige berichtgeving

Woensdag 20 februari 2008: Alle media berichten over het uitroepen van de onafhankelijkheid van Kosovo. Er wordt melding gemaakt van fel verzet door een Servische minderheid. Dat die Serviërs ooit een meerderheid waren en in de diepe overtuiging leven door agressieve Kosovo-Albanen te zijn weggepest, komt niet aan bod.

Donderdag 21 februari: In het *Journal* bericht een verslaggever uit Belgrado via de telefoon dat zijn live-verbinding niet door kan gaan uit vrees voor reischoppers die mogelijk de apparatuur willen slopen. Waarom die reischoppers zo boos zijn op westerse landen blijft onvermeld.

Vrijdag 22 februari: Kranten berichten over de uit de hand gelopen demonstratie en het geweld dat daar op volgde. Alleen de *Volkskrant* heeft een achtergrondartikel over de Servische belangen, maar dat belicht de waarde die Servië vanuit historisch perspectief bij het gebied heeft. Dat de Serviërs gefrustreerd zijn omdat ze, vanuit hun optiek, uiteindelijk gestraft zijn voor hun aanvankelijke gastvrijheid, blijft onvermeld.

1992: Tijdens de oorlog in Bosnië vertelt visce artsen in Bosnië hondenfoetussen implanteren bij moslimvrouwen. Het nieuws wordt wereldwijd gepubliceerd. De NOS spreekt uitgebreid met de parlementair en heel Nederland kan alleen maar gruwen

van dit vreselijke verhaal. Een GPD-verslaggever doet onderzoek ter plekke en stelt vast dat onafhankelijke artsen het als onzin betitelen. De verslaggever vertelt zijn verhaal op Radio 1, maar geen van de kranten rectificeert de eerdere berichten.

1992: Het Britse televisiestation ITN toont schokkende beelden van het 'Servische concentratiekamp' Omarska. Achter prikkeldraad zijn Bosnische moslims te zien, van wie sommigen met ontbloot bovenlijf. Een van hen is sterk vermagerd. De beelden gaan de hele wereld over en de vergelijking met vernietigingskamp Auschwitz in de Tweede Wereldoorlog is snel gemaakt. De broodmager man achter het prikkeldraad wordt symbool voor de gruweldaden gepleegd door Serviërs tegen Bosnische moslims. Pas jaren later komt de waarheid aan het licht: het team van ITN arriveerde in Omarska en trof daar honderden vluchtelingen aan die vrijwillig bij de Servische militaire basis verbleven, nadat zij hun huizen waren kwijtgeraakt. Op het terrein waar de moslims verbleven bevond zich een brandstofdop, afgezet met prikkeldraad. De cameraploeg krom over het prikkeldraad en wenkte de moslims dichterbij te komen. Over wat daarna gebeurde, nemen de beelden elk mis-

heid bewust gemanipuleerd. Vanwege het veranderde camerastandpunt stonden de mannen plotseling achter prikkeldraad. Op de ruwe beelden is hoorbaar hoe de mannen wordt gevraagd niet te lachen. Ook

is te horen hoe de cameraman instructies krijgt: 'Over there, the skinny one'. De tolk vraagt de naam van de magere man, roept hem en vraagt hem vooraan te komen staan. Het beeld dat ITN vervolgens opnam zou historisch worden. Jaren later kwam het bedrog uit. De Servische televisie maakte er een documentaire over, met sterk en overtuigend bewijsmateriaal. Die documentaire werd, ook in Nederland, aan journalisten aangeboden. Er was geen interesse. Enkele jaren later zond *Tegenlicht* van de VPRO de documentaire als nog uit.

1995 Naar schatting 150.000 Servische burgers worden verjaagd uit het gebied Krajina. De beelden halen nauwelijks de westerse media.

1995 Een groep Servische vluchtelingen die deels op tractoren en deels te voet een brug oversteeft, wordt gebombardeerd. Er valt een onduidelijk aantal doden en gewonden. Op een persconferentie in Brussel vertelt NAVO-woordvoerder Jamie Shea dat het hoogstwaarschijnlijk Servische Migs zijn geweest die de eigen mensen hebben gebombardeerd. Die Migs komen al weken de hangars niet uit, omdat Servië weet dat westerse F-16's hen uit de lucht

van de journalisten de verklaring van de NAVO in twijfel. Enkele dagen later blijkt dat de NAVO toch een pijnlijke vergissing heeft begaan.

Peter Tetteroo

Advertentie

Wie is Peter Tetteroo?

- Peter Tetteroo (1953) studeerde journalistiek in Tilburg en is al twintig jaar freelance televisiejournalist en documentairemaker. Tetteroo won in 2001 een Emmy Award voor een documentaire over Noord-Korea die hij samen met historicus Raymond Feddema maakte voor het actualiteitenprogramma *Network* van de KRO. De Emmy is te zien als de Oscar voor tv-programma's.

- Na zes jaar te hebben gewacht op een visum, kreeg Tetteroo toestemming een aantal Noord-Koreanen te volgen. Zij waren speciaal door de regering aangewezen om met buitenlandse te mogen praten.

- De bekroonde documentaire is een versie van 32 minuten waarin drie mannen uit Noord-Korea een

week lang met twee kleine camera's worden gevolgd. „Het zijn mensen die over hun eigen land vertellen. De kijker moet de beelden zelf interpreteren”, vertelde Tetteroo destijds.

- In de KRO-documentaire *Veroordeeld tot de eeuwige hoop* (1997) ging Tetteroo terug naar Srebrenica om na te gaan of de geruchten klopten dat er nog overlevende mannen zouden zijn van het drama. Tetteroo zocht ijverig, maar vond niemand.

- In 2005 werd hij weer genomineerd voor een Emmy met een vierluik met portretten van kinderen uit Colombia, Roemenië, Kenia en Oeganda. Deze film won geen Emmy.

Bekijk de film over Noord-Korea via nrcnext.nl/links

Vlieg voordelig rechtstreeks naar Ierland met Aer Lingus.

Amsterdam -
Belfast

v.a.
€50

enkele reis, incl. luchthavenbelastingen

Amsterdam - Dublin/Cork v.a. **€50**
enkele reis, incl. luchthavenbelastingen

aerlingus.com